

İSTANBUL İLİNDEKİ ÖĞRETMENLERİN, ÖĞRETMENEVLERİ ÜZERİNE GÖRÜŞLERİ

EXAMINING THE PERCEPTIONS OF TEACHERS IN ISTANBUL ON TEACHER GUEST HOUSES

Sinem VATANARTIRAN¹
M. Lütfullah GÜVENÇ²

Öz

Milli Eğitim Bakanlığının 16.05.2012 tarihli yazısı ile Öğretmenevlerinin kapasiteleri ve kullanım oranları, kar-zarar durumları, kadrolu personel sayıları ve fiziki durumları göz önünde bulundurularak işletme yetersizliği bulunan öğretmenevlerinin kapatılacağı belirtilmiştir. Araştırmanın yapıldığı tarih itibarı ile Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde hizmet veren 168 öğretmenevi, 491 öğretmenevi ve akşam sanat okulu ile 88 öğretmen lokali bulunmaktadır. Çalışma yapılan İstanbul ilinde ise 22 öğretmenevi bulunmaktadır. Bu araştırmada, İstanbul ilinden amaçlı örnekleme yoluyla seçilen 3 ilçeden 100 öğretmenle tarama yoluyla veri toplanarak, öğretmenevleri ile ilgili görüşleri incelenmiştir. Veriler, 2012 Kasım ve Aralık aylarında toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin öğretmenevlerinden yeterince yararlanmadıkları, öğretmenevlerinin hizmet kalitesinden yeterince memnun olmadıkları, öğretmenevlerinin polisevleri ve orduevlerinde olduğu gibi imtiyazlı işletmeler olarak görülmeleri istendiği ve fiziki ve sosyal yönleri geliştirilmiş öğretmenevlerine ihtiyaç duyulduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: öğretmenevi; sosyal tesisler; hizmet kalitesi

Abstract

In a formal letter dated 05.16.2012 of the Ministry of National Education, taking into account the operating conditions of teacher's lodges according to their capacities and ratio of usage, revenues and profit-loss situation, number of personnel, and their physical conditions, it was stated that the teacher's lodgeswith lack of profit would be shut down. As of the date of this research, there have been 168 teacher guesthouses, 491 teacher's lodgeswith evening art schools and 88 teacher clubhouses giving service within the Ministry of National Education. There are 22 teacher's lodgesin Istanbul, where this research was carried out. The purpose of this study is to examine to what degree teachers in the province of Istanbul make use of the teacher's lodgesand what their perceptions are of these lodges. Survey method was used and data was collected in 3 districts selected with purposive sampling method. Data was collected in the months of November and December, 2012. The results show that teachers in these school districts do not use teacher guesthouses a lot, they are not satisfied with the quality of service, and they suggest that teacher's lodges should be as privileged as the Army lodges and police lodges. The results also identified the need for lodges that are physically and socially improved.

KeyWords: teacher guesthouses; social facilities; quality of service

¹Yrd.Doç.Dr.,Bahçeşehir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, sinem.vatanartiran@bahcesehir.edu.tr

²Silivri Fatih İlköğretim Okulu, lutfubjk@mynet.com

1. GİRİŞ

İlk açıldığı yıllarda öğretmenlere sadece konaklama hizmeti veren öğretmenleri, bugüne kadar gelen süreçte farklı ihtiyaçlara da hizmet veren işletmeler haline gelmiştir. İstanbul ilindeki öğretmenlerin öğretmenleri ile ilgili görüşlerini inceleyen bu araştırmaya, Milli Eğitim Bakanlığı'nın öğretmenlerinin kapasiteleri ve kullanım oranları, kar-zarar durumları, kadrolu personel sayıları ve fiziki durumları göz önünde bulundurarak kapatma kararı alması yol açmıştır. 16 Mayıs 2012 tarihli yazıyla bildirilen bu karar üzerine, öğretmenlerinden hizmet alan öğretmenlerin, öğretmenleri ile görüşlerini incelemek amaçlanmıştır.

1.1 Öğretmenleri

Öğretmenleri, kamuya ait bir hizmet kurumu olarak, öncelikle öğretmenler için eğitim, konaklama, yeme-içme, toplantı, kültürel etkinlikler, eğitim amaçlı gezi, sosyal ve moral ihtiyaçların karşılanması ile ilgili hizmetler vermek üzere kurulmuştur. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde hizmet veren öğretmenlerinin tüm işleyişleri Bakanlığa bağlı Destek Eğitim Hizmetleri Daire Başkanlığı bünyesinde koordine edilmektedir. Öğretmenlerinin işleyişi, Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmenleri, Öğretmenevi ve Akşam Sanat Okulları, Öğretmen Lokalleri ve Sosyal Tesisler Yönetmeliğine (Tebliğler Dergisi, 2005) göre yürütülmektedir. Bu yönetmeliğe göre, öğretmenevi, öğretmenlerin ve Bakanlık merkez ve taşra teşkilâtı personelinin;

- a) Meslekî ve kültürel gelişmelerine,
- b) Hizmet içinde ortaya çıkacak eğitim ihtiyaçlarının giderilmesine,
- c) Davranış ve işbirliği içerisinde olmalarına,
- d) Birbirleri ile tanışmalarına, kaynaşmalarına ve dayanışmalarına,
- e) Sosyal ve moral ihtiyaçlarının karşılanmasına,
- f) Aileleri ve çevreleri ile sürekli ve olumlu ilişkiler içinde bulunmalarına,
- g) Öğretmenler günü kutlamalarına,
- h) Ölüm ve hastalık hallerinde dayanışma içinde olunmasına, katkı sağlamaktır.

Aynı yönetmeliğe göre her öğretmenevi, öğretmenevi ve akşam sanat okulunda, binanın fizikî şartlarına ve imkanlarına uygun olarak konaklama ünitesi, yemek salonları, kantin, kütüphane, çok amaçlı salon, sergi salonu, oturma, dinlenme ve bilgisayar odası, idare

bölümü, berber ve bayan kuaförü, bahçe, havuz, çocuk bahçesi, otopark, mahallî dinlenme kampları ile diğer bölümlerin bulunması esastır. Açılacak bölümlerin tefrişi ve düzenlenmesi kurumların imkanları ölçüsünde yapılır.

Konaklama ünitesindeki odalar tek kişilik ve iki kişilik, imkânlar ölçüsünde banyolu olarak düzenlenir. Konaklama ünitesinden, öncelikle üye ve üye yakınları yararlanır. Oturma ve dinlenme salonları; üyelerin ve diğer misafirlerin oturup sohbet edebilecekleri, gazete, dergi vb. süreli ve süresiz yayınları okuyabilecekleri, televizyon seyredebilecekleri, bilgisayar kullanabilecekleri, satranç, dama gibi zekâ oyunlarını oynayabilecekleri şekilde sigara içen ve içmeyenler için ayrı bölümler halinde düzenlenir. Üyelerin küçük gruplar hâlinde yararlanabileceği şekilde birden fazla salon düzenlenebilir. Yemek salonları, ihtiyaçlar dikkate alınarak çeşitli hizmetler verecek şekilde düzenlenir ve işletilir. Bu salonlara dışarıdan yiyecek-içecek getirilemez. Yemek salonunda ihtiyaca göre kahvaltı, öğle yemeği ve akşam yemeği verilir.

Yönetmeliğe göre bu kurumlarda, düğün, nişan ve benzeri etkinlikler ile kültürel faaliyetler yapılabilir. Bu etkinlik ve faaliyetler için kurumun hizmet ünitelerinden yararlananlardan alınacak ücretler, Bakanlıkça belirlenen esaslar çerçevesinde yönetim kurulunca belirlenir. Kurum müdürlüğü ihtiyaç duyduğu hallerde, üyelere hizmet götürebilmek için bünyelerinde çeşitli üniteler açabilir, fuar, sergi ve kermes gibi faaliyetleri düzenleyebilir veya açılmasını sağlayabilir.

Bugün itibariyle bakanlık bünyesinde hizmet veren 168 öğretmenevi, 491 öğretmenevi ve akşam sanat okulu ile 88 öğretmen lokali bulunmaktadır. Çalışma yapılan İstanbul ilinde ise araştırmanın yapıldığı tarihte 22 öğretmenevi bulunmaktadır.

1.2 Öğretmenevlerinin Yönetiminde Yaşanan Sorunlara İlişkin Arka Plan

Gavcar ve Topaloğlu'nun (2008) yaptığı bir araştırmaya göre, öğretmenevlerinin müdürleri genellikle öğretmen kökenli kişilerden oluşmaktadır, %65,4'ü turizm eğitimi almamıştır, %26,9'u iki yıllık ön lisans mezunudur, %65,4'ü müdür kadrosunda, %26,9'u müdür vekili kadrosunda görev yapmaktadır. Yöneticilerin tamamına yakını erkeklerden oluşmaktadır. Yöneticilerin bir kısmı turizm amaçlı kurslara katılmıştır. Gavcar ve Topaloğlu'na (2008) göre, öğretmenevlerinin yöneticilerinin tamamının, sosyal amaçlı faaliyet gösteren bir kurumun başarıya ulaşması için eğitim almaları zorunlu olmalıdır

Araştırma öncesi bazı öğretmenevi müdürleri ile yapılan görüşmelere göre, Bakanlık ödenek yetersizliğinden dolayı öğretmenevlerine ödenek gönderememektedir. Ekonomik

yönden çaresizliğe düşen öğretmenleri de kendi imkanlarıyla kurumlarını döndürmeye çalışmaktadırlar. Öğretmenevi kartlarındaki bandrol uygulamasının sona ermesiyle de birlikte öğretmenlerin, öğretmenlerine aidat ödemesi gerekliliği ortadan kalkmıştır.

Ödenek yetersizliği ile ilgili verilen örneklerden birisi, Şubat 2012’de hizmete giren Beylikdüzü Öğretmenevidir. Beylikdüzü belediyesi tarafından inşa edilen öğretmenleri, Beylikdüzü İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne teslim edilmiştir. Binayı birçok eksiğiyle teslim alan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü bir kurucu müdür görevlendirmiştir. Kurucu Müdürün göreve başlamasıyla birlikte geçen 2 aylık süreçte Bakanlık sadece 40 yatak ve 40 baza gönderebilmiş ve bunların dışında başka bir yardımda bulunulmayacağını bildirmiştir. Bunun üzerine Belediye ve Sivil Toplum Örgütlerinin yardımıyla öğretmenlerinin eksikleri tamamlanmaya çalışılmıştır. Kendi imkanlarıyla ayakta durmaya çalışan öğretmenlerinin farklı yöntemlere başvurduğu gözlenmiştir. Örneğin, müdürleri ile yapılan görüşmelerde, Büyükçekmece A.S.O, Silivri Öğretmenevi ve Beylikdüzü Öğretmenevlerinin en büyük gelir kaynağının mevcut salonlarını düğünlere kiralamakla elde ettikleri ifade edilmiştir. Bu amaçla kiralayanlardan, öğretmen olmaları şartına bakılmamaktadır. Öğretmenleri ayakta kalabilmek için ekonomik yönden gelir getiren faaliyetlere odaklanmıştır. Maalesef ekonomik getirisi olmayan sosyal ve kültürel faaliyetler yeterince uygulanmamaktadır.

Üzerinde durulması gereken bir başka konu ise özellikle dünyanın en büyük metropollerinden biri olan İstanbul’daki Öğretmenevlerinin yatak kapasitesidir. 15 milyon nüfusa dayandığı tahmin edilen İstanbul’daki Öğretmenevlerinin yatak kapasitesi 329’dur. Türkiye’de en çok ziyaret edilen illerden birisi olan İstanbul’daki Öğretmenevlerinin bu yatak kapasitesiyle il dışından gelen öğretmenlere ne kadar hizmet verebileceği düşündürücüdür. İstanbul Merkezindeki Öğretmenevlerinde konaklama doluluk oranları yüzde 100 oranındadır.

Fiziki ve hukuki alt yapısı tamamlanmamış öğretmenlerinin zor şartlarda ayakta tutmaya çalışan kurum idarecilerinin atanma ve görevlendirme şekilleri eğitim camiasında oldukça sık tartışılmaktadır. Özellikle yönetici atama sürecinde, Türkiye’nin en büyük memur sitelerinde (www.memurlar.biz, www.memurlar.net, www.kamudanhaber.com) de çok tartışılan ve rahatsızlıkların dile getirildiği bir konudur.

Yürürlükte olan mevcut Milli Eğitim Bakanlığı Yönetici Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği” ve “Milli Eğitim Bakanlığı Norm Kadro Yönetmeliğine göre Bakanlık Öğretmenevlerine yönetici normu vermemektedir. Sadece bünyesinde akşam sanat okulu olan öğretmenlerine bu normu vermektedir. Bünyesinde Akşam Sanat Okulu bulunan

Öğretmenevlerinin sayısının az olduğu göz önünde bulundurulduğunda birçok öğretmenevine kadrolu atama yapılamamaktadır. Bu öğretmenlerindeki yöneticiler görevlendirme yoluyla görevine devam etmektedir.

1.3 Amaç

Bu çalışmanın amacı, İstanbul ili içerisinde görev yapan öğretmenlerin, öğretmenleri ile ilgili görüşlerini incelemektir. Bu çalışmadan elde edilecek bulgularla, öğretmenlerinin kapatılma kararının öğretmenler tarafından nasıl algılandığını anlamak ta hedeflenmektedir. Araştırma sonuçları ile, bu kurumlardan hizmeti alan kişiler tarafından yapılan öneriler ışığında, öğretmenlerinin bundan sonraki hizmet sunma süreci ile ilgili kalite iyileştirme çalışmalarına katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

2. YÖNTEM

2.1 Araştırmanın Yöntemi

Araştırma, tarama modeli ile yapılmıştır. Araştırmada ‘Katılımcıların görüş, fikir, tutum ve özelliklerini betimlemek amaçlandığı’ (Creswell, 2008) içintarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın yapıldığı tarihte İstanbul’da 22 öğretmenevi bulunmaktadır. Araştırmada amaçlı örnekleme yoluyla, İstanbul ilinde öğretmenevi bulunan 3 ilçe seçilmiştir: Silivri, Büyükçekmece ve Beylikdüzü. Bu ilçelerde amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilen 7 okuldan toplam 100 öğretmene gönüllülük esası ile ulaşılmıştır. Bu ilçelerde bulunan öğretmenlerinin özellikleri aşağıda verilmiştir:

Büyükçekmece Öğretmenevi ve Akşam Sanat Okulu

1997 yılında faaliyete başladı. 5 oda ve 12 yatak kapasiteli otel, 160 kişilik deniz manzaralı restoran, 60 kişilik lokal ve 200 kişilik açık çay bahçesi, 160 kişilik deniz manzaralı çok amaçlı salon, okuma dinlenme salonu

Silivri Öğretmenevi

1994 yılında faaliyete başladı. 4 oda ve 10 yatak kapasiteli otel, yemek salonu, 80 kişilik lokal ve 120 kişilik yazlık çay bahçesi

Beylikdüzü Atatürk Öğretmenevi ve Akşam Sanat Okulu

2012 yılında faaliyete geçti. 21 oda ve 60 yatak kapasiteli otel, 300 kişilik restoran, kütüphane, konferans salonu, sağlık birimi, fitness salonu, teras katı ve otopark.

2.2 Verilerin Toplanması

Bu çalışmanın verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen demografik özellikler ve açık uçlu sorulardan oluşan bir anket aracılığıyla toplanmıştır. Katılımcıların demografik özellikleri (cinsiyet, yaş, meslekteki kıdem yılı, eğitim durumu, branşı, aylık gelir durumu, medeni hali, çocuk sayısı) ile ilgili bilgilerin yanı sıra bir yılda öğretmenevini ziyaret etme sıklığı, öğretmenevinden faydalandıkları hizmetler, il dışı seyahatlerde öğretmenevinden yararlanma, çevredeki öğretmenevlerinin imkanlarından haberdar olma ve öğretmenleri ile ilgili genel görüşleri sorulmuştur.

Anketteki sorular, uzman görüşü alınarak düzenlenmiş ve uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Anketler araştırmacı tarafından seçilen okullara gidilerek, öğretmenlere gönüllülük esasına dayalı olarak uygulanmıştır. Veriler 2012 yılının Kasım ve Aralık aylarında toplanmıştır. Öğretmenler anketi yaklaşık 10 dakikada doldurmuştur. Bir güvenilirlik tedbiri olarak, yapılan anket çalışmalarında katılımcıların isimleri alınmamış ve bu sebeple katılımcıların daha rahat bilgi vermesi sağlanmaya çalışılmıştır (Büyüköztürk, Kılıç, Demirel, Akgün ve Karadeniz, 2012).

2.3 Verilerin Analizi

Anketlerden elde edilen nicel veriler, Microsoft Office 2012 Excel ile yüzdeleri hesaplanarak analiz edilmiştir. Toplanan nitel veri ise içerik analizi ile temalar oluşturularak incelenmiştir. Bu temaların açıklanmasında, katılımcıların ifadelerinden alıntılar kullanılmıştır.

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

3.1 Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bulgular

100 kişinin katıldığı araştırmada katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bazı sonuçlar (yaş, kıdem ve aylık gelir) Tablo 1'de gösterilmiştir. Katılımcıların 33'ü erkek, 67'si kadın öğretmendir. Hem kadın hem de erkek katılımcıların büyük bir çoğunluğu (sırasıyla %47.76 ve %64) 31-40 yaş arasındadır. Toplamda 31-40 yaş arası katılımcılar %53 ile büyük çoğunluğu oluşturmuştur. Medeni durumlarına bakıldığı zaman ise kadın katılımcıların %73.1'i, erkeklerin ise %85'i evlidir.

Ankete katılanların meslekteki kıdem yılına baktığımızda, kadın katılımcıların %46.27'sinin 1-10 yıl arası, erkek katılımcıların ise %60.61'inin 11-20 yıl arası kıdeme sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 1. Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin sonuçlar

	Kadın		Erkek		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Yaş Aralığı						
20-30	19	28,35	2	6	21	21
31-40	32	47,76	21	64	53	53
40 ve üzeri	16	23,89	10	30	26	26
Kıdem Yılı						
1-10 yıl	31	46,27	6	18,19	37	37
11-20 yıl	25	37,31	20	60,61	45	45
21 yıl ve üzeri	11	16,42	7	21,20	18	18
Aylık Gelir						
1000-2000 TL	31	46,27	2	6,07	33	33
2001-3000 TL	22	32,84	23	69,69	45	45
3001 TL ve üzeri	3	4,48	5	15,15	8	8
Belirtilmemiş	11	16,41	3	9,09	14	14

Aylık gelir durumuna bakıldığı zaman, kadın katılımcıların büyük çoğunluğu (%46.27) 1000-2000 TL arası gelire, erkek katılımcıların büyük çoğunluğu (%69.69) 2000-3000 TL arası gelire sahiptir. Gelir durumları, katılımcıların kıdemleri ile orantılıdır. Genel toplamda katılımcıların %55'inin gelir durumu aylık 2000-3000 TL'dir.

Eğitim durumlarına göre, kadın katılımcıların %90'ı, erkek katılımcıların ise %78'i lisans düzeyinde mezundur. Öğretmenlerin öğretmen olarak atanabilmesi şartının lisans mezuniyeti olması sebebiyle, bu sonuç beklenen bir durumdur. Diğer katılımcılar ise yüksek lisans derecesine sahiptirler.

Ankete katılan öğretmenlerin branşları incelendiğinde ise birinci sırayı Sınıf Öğretmenleri (%28), ikinci sırayı Meslek Öğretmenleri (%17), üçüncü sırayı da İngilizce Öğretmenleri (%8) almıştır. Bu oranlar, okullardaki ders yükü ve norm kadro uygulamasıyla çıkan sonuçlarla örtüşmektedir.

Ankete katılan kadın katılımcıların %68,66'sının 1-2 arası, %4,47'in 3 ve üzeri çocuğunun olduğu ve %26,87'sinin çocuğunun olmadığı; erkek katılımcıların ise %72,73'ünün 1-2 arası, %3'ünün ise 3 ve üzeri çocuğunun olduğu,%24,24'ünün ise çocuğunun bulunmadığı görülmektedir. Genele bakıldığı zaman ankete katılan öğretmenlerin %70'i, 1-2 arası çocuğa sahiptir.

Demografik verilere baktığımız zaman, ankete katılan öğretmenlerin çoğunluğunu, 31-40 yaş arası, 10-20 yıl mesleki kıdeme sahip, lisans eğitim düzeyinde, 2000-3000 TL aralığında gelire sahip, 1-2 arası çocuk sahibi, çoğunluğu evli olan öğretmenler oluşturmaktadır.

3.2 Öğretmenevlerinden faydalanmaya yönelik bulgular

Öğretmenlere son bir yılda öğretmenevini ziyaret edip etmedikleri sorulmuştur. Öğretmenlerin %46'sı 'Evet' derken % 54'ü 'Hayır' cevabı vererek öğretmenlerin İstanbul gibi büyük bir şehirde yaşamalarına rağmen, mevcut 22 öğretmenevini çok az ziyaret etmiş olduklarını görülmüştür. Kadın katılımcıların %39'u, erkek öğretmenlerin %60'ı bu soruya 'Evet' diyerek, erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlerden çok daha fazla öğretmenevlerini tercih ettiği anlaşılmıştır. Öğretmenlerin, çevrelerinde bulunan öğretmenevlerinden ve imkanlarından haberlerinin olup olmadığına yönelik soruya verilen yanıtlar da dikkat çekicidir. Ankete katılanların %59'u 'Hayır' derken, yüzde 41'i 'Evet' cevabını vermiştir. Bu sonuç, öğretmenevini ziyaret etme oranları ile de benzeşmektedir. Bu bulgu, Binarbaşı'nın (2006) yaptığı araştırma ile de desteklenmektedir. Bu çalışmada da öğretmenlerin öğretmenevini ziyaret etme alışkanlıklarının olmadığı belirtilmiştir.

Öğretmenevini ziyaret eden öğretmenlerin genel olarak öğretmenevlerinin hangi hizmetlerinden faydalanmayı tercih ettikleri sorulduğunda ise, %48'inin restoran hizmeti, %33'nün kafeterya hizmeti, %25'inin konaklama hizmeti aldığı, %6'sının ise kültürel etkinliklerden yararlandığı görülmektedir. Öğretmenlerin neredeyse yarısının restorandan yararlanmasına rağmen sadece küçük bir grubun (%6) kültürel etkinliklerden yararlanması önemli bir bulgudur. Polat'ın (2010) yaptığı çalışmada öğretmenlerin maddi durumları nedeniyle yeterince sosyo-kültürel faaliyetlere katılmadıkları, aileleriyle dışarıda yemek yiyemedikleri belirtilmiştir; halbuki öğretmenevlerinin kuruluş amacı da öğretmenlere uygun maddi olanaklarla kültürel ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayacakları hizmet sunmaktır.

Diğer devlet memurlarına göre 2 ay gibi uzun bir tatil dönemine sahip olan öğretmenlerin il dışı seyahatlerinde öğretmenevlerini yeterince kullanmadıkları da görülmüştür. Ankete katılanların sadece %36'sı il dışında öğretmenevini kullanırken erkek öğretmenlerin (%60), kadın öğretmenlere göre (%23) il dışındaki öğretmenevinden daha fazla yararlandıkları görülmüştür. İstanbul'da olduğu gibi, İstanbul dışında da erkek öğretmenler, kadın öğretmenlerden daha fazla öğretmenevlerinden yararlanmaktadır.

3.3. Öğretmenevleri ile ilgili görüşlere yönelik bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, veriler içerik analizi ile temalar altında incelenmiştir. Çıkan temalar şunlardır:

Tema 1: Fiyat Politikası

Tema 2: Kamuya Ait Diğer Sosyal Tesislerle Mukayese

Tema 3: Öğretmenevlerinin Dışarıya Açık Olması

Tema 4: Bakanlık Desteği

Tema 5: Öğretmenevlerinin Fiziki Altyapı ve Hizmet Yeterliliği

Fiyat Politikası, bütün öğretmenler tarafından dile getirilen bir unsurdur. Öğretmenler, öğretmenevlerinde uygulanan fiyat politikasını yüksek bulduklarını dile getirmişlerdir. Katılımcıların %52'si öğretmenevinde sunulan hizmetlerin bedelini yüksek bulurken, %45'i uygun, sadece %3'ü düşük bulmaktadırlar. Katılımcıların demografik bilgilerinde, %55'inin aylık gelirin 2000-3000 TL aralığında olduğu ve %73'ünün 1-2 çocuk sahibi olduğu düşünüldüğünde, sosyalleşmek üzere gittikleri öğretmenevlerinin fiyatı ile ilgili görüşleri önemli bir bulgudur.

Kamuya Ait Diğer Sosyal Tesislerle Mukayese temasına baktığımızda, öğretmenlerin ağırlıklı olarak orduevine vurgu yaptıkları görülmüştür. Diğer kurumların hizmet kalitesinin daha iyi olduğu ve öğretmenevinin hizmet kalitesinin düşük olduğu belirtilmiştir.

Orduevinde ve SSK misafirhanelerinde kaldım. Onların merkez desteği olduğu ve kar-zarar çerçevesinde bakılmadığı için öğretmenevlerine göre daha kaliteli hizmet vermekte (Erkek, yaş 36).

Katılımcılar çoğunlukla öğretmenevleri ile orduevlerini karşılaştırmışlar ve orduevlerine yeterli destek verilmesine rağmen kendilerini ait hissettikleri öğretmenevlerine yeterli desteğin verilmemesine kızdıkları görülmüştür. Bu durumu, bazı katılımcıların şu sözleri desteklemektedir:

Öğretmene destek vermeyen öğretmenevine hiç verir mi? Gitsinler orduevlerine baksınlar (Kadın, yaş 40).

Öğretmenevleri rant merkezi olarak görülüyor. Amacına uygun değil (Kadın, yaş 34).

Öğretmenevlerinin Dışarıya Açık Olması teması incelendiğinde, öğretmenlerin çoğunluğunun, öğretmen olmayanların bu kurumlardan faydalanmasına karşı çıktıkları görülmektedir. Her katılımcının dile getirdiği bu duruma karşı çıkanların oranı %89'dur. Katılımcılar, bu duruma karşı çıkmalarının en büyük sebebi olarak diğer kamu kurumu tesislerinde (Orduevi, Polisevi gibi) personelin dışındaki vatandaşlara yararlanma imkanı verilmemesini göstermektedir. Bir katılımcı (Kadın, yaş 43) bunu şu şekilde ifade etmiştir: *'Asla tasvip etmiyorum. Öğretmenler ordu evi, polisevi gibi yerlerden faydalanmıyorsa, başkaları özellikle siviller de öğretmenevlerinden faydalanmasın'*.

Bu temayla ilgili öne çıkan en önemli gerekçe, öğretmenlerin diğer benzeri kamu tesislerinden faydalanamamalarına karşılık, herkesin öğretmenevi hizmetlerinden faydalanmasına yönelik duyulan tepkidir. Bir katılımcı bu konuda *"öğretmenlerle ilgili tüm haklara fazlalık ya da eziyet gözüyle bakılmasını kınıyorum"* (Kadın, yaş 40) diyerek, kızgınlığını ifade etmiştir. Bu tepki, öğretmenlerin kendilerini diğer meslek grupları gibi (asker, polis, hakim gibi) ayrıcalıklı hissetmek istemelerinden kaynaklanmaktadır. Öğretmenevlerini kendilerine ait mekân olarak hissetmedikleri ve öğretmene özel ayrıcalık sağlamadığını düşündükleri görülmektedir. Bir katılımcıya göre, (Kadın, yaş 32) *"Öğretmenevleri öğretmene hizmet vermeli. Kalitesi yüksek olmalı. Her kesimin sosyal tesisi olduğu gibi öğretmenlerinde olmalı. Daha temiz, ucuz; her öğretmenin yararlanabileceği kapasitede olmalı, kapatılmamalı"*. Bu bulgu, mesleki aidiyet duygusu ile ilişkilendirilebilecek ve araştırmaya değer bir bulgudur.

Bakanlık Desteği temasında, katılımcıların çoğu, Bakanlığın öğretmenevlerine yeterli desteği vermediğini ifade etmişlerdir. Bu tema altında, Bakanlığın öğretmenevlerinin bazı kriterlere göre kapatılması kararına yönelik görüşler de dile getirilmiştir. Her öğretmenevinin farklı standartlara sahip olması, öğretmenevlerine Bakanlıkça eşit ve yeterli desteğin verilmemesine bağlanmıştır. Bu sebepten dolayı, Bakanlık tarafından belirlenen kriterlere göre kapatılma kararı desteklenmemektedir. Bu durumu, bir katılımcının (Erkek, yaş 40) şu sözleri desteklemektedir: *"Bakanlık destek vermiyor. İlçemde açılan öğretmenevi aylarca bekledi. Kimse destek vermedi. Sadece belediye desteği oldu."*

Belirsiz bir kavram olan kamu hizmeti kavramı ile devleti bu şekilde tarif etmek günümüz şartlarında farklı değerlendirmelere de yol açabilir. Eğer devlet kamu hizmeti sunmak için var ise ve varlığı kamu hizmetine dayandırılıyorsa, sunduğu kamu hizmetleri ölçüsünde varlığı kabul edilecektir. Yeterli kamu hizmeti sunmadığı zaman yetersiz bir

devlet, çok ve etkili hizmet sunabiliyorsa güçlü devlet, niteliksiz ve az hizmet sunabiliyorsa zayıf devlet sonuçları ortaya çıkabilir (Kavruk, 2002; Akt. Sezer, 2008).

Bu konuyla ilgili öğretmenler, Bakanlık tarafından öğretmenevlerinin ticari bir işletme olarak algılanmasına da tepki göstermiştir. “*Tabii ki doğru bulmuyorum. Kar zarar çerçevesinde bakmadan, öğretmenden aldığı maddi gelire öğretmene hizmet verse iyi olur*” (Kadın, yaş 40) sözleri, bu durumu destekleyen ifadelerden birisidir. Bu konu ile ilgili herhangi bir bilgisinin veya fikrinin olmadığını beyan edenlerin oranı %4’tür. Bakanlığın kapatma kararını doğru bulanların oranı %3 gibi düşük bir oran olmakla birlikte ‘eğer iyileştirilemeyecekse kapatılsın’ diyenlerin oranı da %3 gibi küçük bir orandır.

Son tema olan Öğretmenevlerinin Fiziki Altyapı ve Hizmet Yeterliliği temasında, hemen her öğretmen öğretmenevlerinin fiziki yetersizliğinin olduğunu düşünmektedir ve bunun yanında sosyal imkânların da kısıtlı olmasından şikayet etmektedirler. Öğretmenevlerinin hizmetlerinden faydalanmaya yönelik bulgularda ortaya çıkan yalnızca %6 oranında bir katılımcının öğretmenevlerini kültürel amaçla kullanması, bu bulguyu da desteklemektedir. Öğretmenlerin bazıları, Bakanlığın öğretmenevlerini kapatmak yerine hizmet kalitesi ve olanaklarının artırılması yönünde çalışması gerekliliğini düşünmektedirler. Öğretmenlerin öğretmenevi üzerindeki algılarını olumsuz etkileyen bir diğer unsur ise bazı öğretmenevlerinin kahvehane gibi kullanılıyor olmasıdır. Öğretmenler kendisine hizmet veren kurumların daha elit bir statüde ve bu konuda eğitim almış personel tarafından yönetilmesini istemektedirler. Bir katılımcı bu konuda düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir (Erkek, yaş35): “*Öğretmenevleri amacının dışında hizmet vermektedir. Daha çok kahvehane vazifesi görmektedir*”. Diğer bir katılımcı ise (Kadın, yaş 40): “*Biraz daha destek ve daha profesyonel yöneticilerle daha verimli ve daha başarılı olacaklarına inanıyorum*”, diyerek iyileştirme yönünde önerilerde bulunmuştur.

Bir katılımcıya göre, (Kadın, yaş43) ‘*Kazan-kazan prensibi ile bakılırsa her iki tarafta memnun olur ve zarar kelimesinden bahsetmemiş oluruz. İnsan memnuniyeti asılolandır. Memnuniyetin olduğu yerde kazanç vardır*’. Bu sonucu, Gündelen’in (2000) yaptığı araştırma da desteklemektedir. Gündelen de araştırması sonucunda öğretmenevlerinin hizmet kalitesinin yükseltilmesi gerektiğini tespit etmiştir. Hizmet kalitesi, bir örgütün müşteri beklentilerini karşılayabilme ya da geçme yeteneğidir (Sevimli, 2000). Hizmetin soyut olma özelliği ve tüketiciye sunumu konusunda belli bir standardizasyonun sağlanamaması özelliği gereği, hizmet kalitesi değerlendirmeleri her tüketicinin subjektif değerlendirmelerine göre yapılmaktadır. Tüketicilerin bu farklı ve subjektif beklenti ve

algılama düzeyleri, alınan hizmetin algılanan hizmet kalitesi olarak ifade edilmesini sağlamaktadır (Paylan, 2007). Öğretmenlerin öğretmenlerine yönelik algıladıkları hizmet kalitesi, genel olarak düşüktür.

Genel olarak öğretmenlerinin Türk turizmine sağladığı katkılar da (Şenel, 1997) göz önünde bulundurularak, verim ve kalitenin yükseltilebilmesi için performans yönetimi ve toplam kalite yönetimine ihtiyaç duyulduğu da İslamoğlu'nun (2000) öğretmenleri üzerine yaptığı araştırmada özellikle vurgulanmıştır. Bu çalışmada özellikle öğretmenlerinde "iş etüdü, kadro planlaması, verimlilik açısından işletmenin durumu, planlama, maliyet muhasebesi" gibi konular hakkında yönlendirilmenin gerekliliğine işaret edilmiş, önerilen sistem sayesinde öğretmenlerinin daha etkin ve verimli olacağı, neticenin alınabilmesi için performans yönetimi ve toplam kalite yönetimine ihtiyaç duyulduğu tespit edilmiştir. Karaküçük ve Ekenci'nin (1995), öğretmenlerin boş zamanlarını değerlendirme üzerine yaptığı araştırmada boş zaman etkinliklerine katılım yeri olarak ilk sırayı ev, ikinci sırayı açık ve kırsal alan, üçüncü sırayı işyeri (okul), dördüncü sırayı spor almakta ve öğretmen evlerine katılım oldukça kısıtlıdır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bakanlığın kar-zarar çerçevesinde kapatmayı planladığı öğretmenlerinin tartışmaları sürerken bu kurumların birinci dereceden sahibi olan öğretmenlerin bu kurumlara yönelik görüşleri üzerine yapılan bu çalışma ile aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

Bakanlık, öğretmenlerine ödenek ayıramamaktadır. Ödenek sıkıntısı içinde olan öğretmenleri kendilerini ayakta tutabilmek için, lokal kiralama ve dışarıya hizmet sunma gibi asli görevi dışındaki işlerle uğraşmaktadırlar. Öğretmenlerinin yaşadığı bu ekonomik sıkıntılar öğretmenlere sunulan hizmet kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu aşamada Bakanlığın, öğretmenine ödenek ayırması ya da eski uygulamaya geri dönüp öğretmen maaşlarından ufak bir kesintiyle bütçe ayırması önerilmektedir.

Öğretmenler öğretmenlerini kendilerine ait mekanlardan ziyade herkese açık bir kamu kurumu olarak algılamaktadırlar. Bu algının değiştirilmesi için yönetmelik tekrar düzenlenebilir. Özellikle orduvelelerinin ve polisevlelerinin yönetmeliğine benzer bir yönetmelikle bu algı değiştirilebilir.

Araştırmada, öğretmenlerin, öğretmenlerinin hizmet kalitesine karşı olumsuz bir algıya sahip oldukları görülmüştür. Parasurman, Zeithaml ve Berry (1985; Akt. Gündelen, 2007), hizmet kalitesini belirleyen kriterleri güvenilirlik, duyarlılık, yeterlilik, ulaşılabilirlik,

nezaket, iletişim, inanılrlık, güvenlik, anlaşılabilirlik ve hizmetin soyut yönleri olarak sıralanmışlardır. Güvenirlık, vaat edilen hizmetin yerine getirilmesidir. Duyarlılık, müşteri ihtiyaçlarını anlamaya yönelik çaba göstermek, müşterileri tanımaya çalışmaktır. Yeterlilik, personelin hizmet vermek için gerekli yeterlilik, bilgi ve tecrübeye sahip olmasıdır. Ulaşılabilirlik, hizmetin beklemeden, kolay, hızlı elde ediliyor olmasıdır. Nezaket, personelin müşteriye önem vermesi, saygılı ve kibar davranması gibi özellikleridir. İletişim, hizmetin içeriğinin kolay anlaşılır olması, müşterilerle iyi bir diyalog kurulması özelliğidir. İnanılrlık (dürüstlük), firmanın ismi, imajı gibi konularda inanılrlık ve doğruluğa sahip olmasıdır. Güvenlik kriteri, hizmetin tehlikesiz, risk ve şüpheden uzak olmasını sağlamaktır. Anlaşılabilirlik, müşterilerin isteklerini anlayabilmek için personelin çaba sarf etmesi, kişiselleşmiş dikkat ve önem vermek demektir. Son olarak hizmetin somut yönleri kriteri ise tesislerin fiziki durumu, personelin temizliği, görünüşü, kullanılan malzemeler, araç-gereç ve teçhizatın, hizmetin en iyi şekilde sunacak halde hazır olması demektir. Öğretmenevi gibi kamu hizmeti sunan işletmelerin de hizmet alanı nezdinde oluşmuş ön yargıları yıkacak şekilde, Parasurman, Zeithaml ve Berry'nin(1985; Akt. Gündelen, 2007) önerdiği kriterlere göre hareket etmeleri gerekir.Araştırma öncesi bazı öğretmenevi yöneticileri ile yapılan görüşmelerde öğretmenevlerine yönetici normu olmadığı için vekâleten yürütülen yöneticilerle istenilen yenilenme ve gelişme sağlanamadığı dile getirilmiştir. Hizmet kalitesinin, vekaleten yürütülen yönetici kadroları ile de sağlanması çok mümkün değildir. Hizmet kalitesinin nasıl yükseltileceği ile ilgili olarak öncelikle öğretmenevlerinde çağın gerektirdiği hizmet kalitesini sunabilecek yetişmiş personelin bulunması gerekmektedir. Milli Eğitim Bakanlığının Turizm Meslek Liseleri gibi okulları bulunmasına rağmen Bakanlık bu okullardan öğretmenevlerine yönelik olarak faydalanmamaktadır. Turizm Meslek Liselerinin bulunduğu ilçelerdeki öğretmenevleriyle ortak çalışmalarını sağlanarak, öğretmenevlerinin yetişmiş personel ihtiyacı giderilebilir.

Toplumumuzun gelişiminde önemli bir rol oynayan öğretmenlerimizin sosyal ortamlarının geliştirilmesi, bu kapsamda öğretmenevlerinin yapı, süreç ve yönetim boyutlarında desteklenmesi önem arz etmektedir. Bu araştırma, öğretmenevlerine ilişkin öğretmen görüşleriniinceleyen bir çalışmadır. İlerideki çalışmalarda öğretmenevlerinde çalışan yöneticilerin ve Bakanlık düzeyinde öğretmenevlerinden sorumlu yöneticilerin deneyimlerinin derinlemesine ele alınması, öğretmenevlerinin mesleki aidiyet ile ilişkisinin incelenmesi, öğretmenevlerinin amaç, yapı ve süreç anlamında geliştirilmesine destek olacak araştırma çalışmaları yapılarak bu kurumların gelişimine katkı sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Binarbaşı, S. (2006). Kütahya ilindeki ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin boş zamanlarını değerlendirme alışkanlıklarının tespiti ve incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Büyüköztürk, Ş. Kılıç, E., Demirel, F., Akgün, E. Ö., Karadeniz, Ş. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Creswell, J. W. (2008). *Educationalresearch: Planning, conducting, andevaluatingquantitativeandqualitative research* (3rd Ed.). New Jersey: PearsonEducation.
- Gavcar, E. ve Topaloğlu, C. (2008.) Kamuya ait konaklama işletmelerinin yöneticilerinde iş doyumunu (öğretmenevi müdürleri örneği). *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 6(2).
- Göndelen, D. (2007). Öğretmenevlerinde hizmet kalitesi müşteri tatmininin ölçülmesi uygulaması ve müşteri tatminini arttırmaya yönelik bir eğitim modeli. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- İslamoğlu, A. (2000). Öğretmenevi işletmelerinde performans, verimlilik ve toplam kalite yönetimi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karaküçük, S. Ve Ekenci, G. (1995). Okulların boş zamanları değerlendirme (rekreasyon) eğitimindeki rolü. *Milli Eğitim Bakanlığı Dergisi*, No. 128, 62-66.
- Paylan, M. A. (2007). Algılanan hizmet kalitesi, müşteri değeri ve müşteri tatmininin davranışsal niyetler üzerine etkisi karayolu ulaşım sektöründe bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Polat, E. K. (2011). Çalışanların bütçelerinde sosyo-kültürel harcamaların yeri: Çanakkale’de öğretmenler üzerinde bir araştırma. *İstanbul Sosyoloji Konferansları Dergisi*, Sayı: 44
- Sezer, Ö. (2008). Kamu hizmetlerinde müşteri (vatandaş) odaklılık: Türkiye’de kamu hizmeti anlayışı açısından bir değerlendirme. *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (4), 147-171.
- Sevimli, 2006. Hizmet sektöründe kalite ve hizmet kalitesi ölçümü üzerine bir uygulama. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şenel, İ. (1997).Türkiye’de sosyal turizmin bir unsuru olarak öğretmenlerinin Türk turizmine katkısı üzerine bir uygulama. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Tebliğler Dergisi. (2005). Milli Eğitim Bakanlığı öğretmenleri, öğretmenleri ve akşam sanat okulları, öğretmen lokalleri ve sosyal tesisler yönetmeliği. *Aralık*, Sayı 2579.